

İŞYERİ HEKİMLİĞİNDE ETİK VE İLKELERİ

1
TEMMUZ
PERŞEMBE
20.30

Doç.Dr. Ceyda Şahan

Halk Sağlığı Uzmanı,
İş ve Meslek Hastalıkları Uzmanı,
Hacettepe Üniversitesi

**İSTANBUL
TABİP ODASI**

**İŞÇİ SAĞLIĞI
İŞYERİ HEKİMLİĞİ
KOMİSYONU**

ONLINE KAYIT
<https://istabip.org.tr/webseminer>

istanbultabipodasi

istanbultabipodasi

istabip

www.istabip.org.tr/webseminer

ETİK

- Felsefenin bir çalışma alanı olan etik, insan eylemlerini ve onlardan ortaya çıkan değer sorunlarını ele alan bir bilgi alanıdır.
- İnsan davranışlarının norm ve standartlara göre **doğru/yanlış** ya da **iyi/kötü** olarak değerlendirilmesi
 - Aristoteles, ideal davranışların, yüksek düzeyde bir mutluluk veya refah ile eş anlamlı olan uygulamalar
 - Kant'a göre, esenlik ve kendi kaderini tayin etme özgürlüğüne sahip olmak; bir amaç için kullanılmamak, haysiyetle muamele görmek ve rasyonel düşünme yeteneğine sahip olmak

Etik >>>>>> doğru ya da yanlış bilgisinin kuramsal incelemesi

- Etik, aktif bir süreç
- Etik yapma >>>>> inançlarını ve iddialarını sağlam bir akıl yürütme ile destekleme
- Etik olmama >>>>> bir kişinin karakteri veya davranışı takdire şayan özelliklere veya kişinin toplumu, topluluğu veya mesleği tarafından kabul edilen davranış kurallarına aykırı olması

*‘Etik pratiğiyle yapılan değerlendirmeler
duygu ve aklın dengesini gerektirir.’*

- Gewirth....Herhangi bir insan eylemi için iki değişmez ve gerekli özellik vardır.

- **Özgürlük:** "herkes davranışları ve onunla ilgili şartlar hakkında bilgi sahibi olmakla birlikte, bunu seçimleriyle kontrol etmelidir."

- **Esenlik:** "herkes eylem olasılığı veya eylemde başarı için gerekli yeteneklere ve koşullara sahip olmalıdır."

- Herkesin öncelikle bireysel ve sosyal insan hakları olan **yaşam hakkı, fiziksel bütünlük hakkı, mahremiyet hakkı, istihdamın korunması ve sağlığın korunması hakkı, bilgi edinme hakkı ve mahremiyet hakkı** gibi bireysel hakları vardır.

- Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi (1948)
- Avrupa İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi (1950)
- Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi (1966)
- Avrupa Parlamentosu Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Bu Verilerin Serbest Dolaşımına İlişkin Bireylerin Korunması Hakkındaki Direktifi (1995)
- ILO Çalışanların Kişisel Verilerinin Korunmasına İlişkin Uygulama Kodu (1996)
- Avrupa Konseyi İnsan Haklarının Korunması Sözleşmesi ve İnsanın Onurunu Biyoloji ve Tıp Üzerine Uygulama (1997)
- Avrupa Konseyi Tıbbi Verilerin Korunmasına İlişkin 5 Sayılı Tavsiye Kararı (1997)

Hipokrat Yemini'nde profesyonel etiğin temel prensiplerini vurgulanmıştır

- 'Hekimlik mesleğinin bir üyesi olarak;
- Yaşamımı insanlığın hizmetine adayacağıma,
- Hastamın sağlığına ve esenliğine her zaman öncelik vereceğime,
- **Hastamın özerkliğine ve onuruna saygı göstereceğime,**
- İnsan yaşamına en üst düzeyde saygı göstereceğime,
- **Görevimle hasta arasına;** yaş, hastalık ya da engellilik, inanç, etnik köken, cinsiyet, milliyet, politik düşünce, ırk, cinsel yönelim, **toplumsal konum ya da başka herhangi bir özelliğin girmesine izin vermeyeceğime,**
- **Hastamın bana açtığı sırları, yaşamını yitirdikten sonra bile gizli tutacağıma,**
- **Mesleğimi vicdanımla, onurumla ve iyi hekimlik ilkelerini gözeterek uygulayacağıma,**
- Hekimlik mesleğinin onurunu ve saygın geleneklerini bütün gücümle koruyup geliştireceğime,
- Mesleğimi bana öğretenlere, meslektaşlarıma ve öğrencilerime hak ettikleri saygıyı ve minnettarlığı göstereceğime,
- Tıbbi bilgimi hastaların yararı ve sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi için paylaşacağıma,
- Hizmeti en yüksek düzeyde sunabilmek için kendi sağlığımı, esenliğimi ve mesleki yetkinliğimi korumaya dikkat edeceğime,
- **Tehdit ediliyor olsam bile, tıbbi bilgimi, insan haklarını ve bireysel özgürlükleri çiğnemek için kullanmayacağıma,**
- Kararlılıkla, özgürce ve onurum üzerine,
- Ant içerim.'

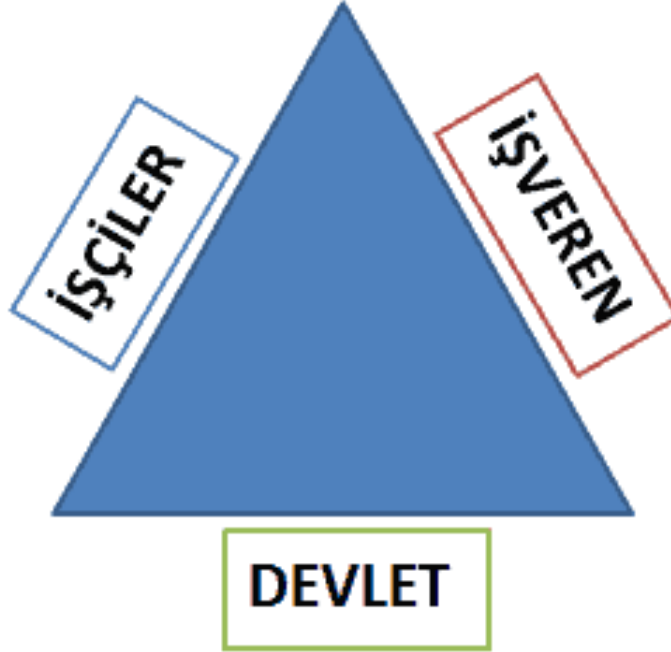
Dört değeri/etik ilkeyi (otonomi, yarar, zarar vermeme, adalet)

- **Otonomi:** Bireylerin kendi kararlarını verebilme yeteneği olarak tanımlanan, kendi seçimlerini yapma ve kendi yaşam planlarını geliştirme hakkına sahip olduğunu iddia eden kişilere saygı ilkesine dayanan özerklik kavramını ifade eder.
- **Yarar:** Sağlık hizmeti sağlayıcılarının hastaya yarar sağlama yükümlülüğüne sahip olması ve aynı zamanda hastaya zarar gelmesini önlemek veya ortadan kaldırmak için adımlar atmasıdır.
- **Zarar vermeme:** Zarara neden olmaktan kaçınmayı ifade eder.
- **Adalet:** “herkesin hak ettiğini kendisine vermek” prensibine göre maliyetler ve yararlar eşit olarak dağıtılmalıdır.

İŞ SAĞLIĞI ETİĞİ

- Modern sanayileşme düzeninde çalışanlar ve işverenler arasındaki ilişkide **sosyal çatışmaları (ÜCRET, ÇALIŞMA KOŞULLARI)** barındıran bir etkileşim var
- Çok sayıda bireyin hayatı neredeyse tamamen endüstri ve ticari dünyada geçmekte
- Bu sistemde ise çalışanların iş yerlerindeki etik eylemlerini somut olarak yönlendiren bir çerçeve gereksinimi doğmakta
- İş yerinde sağlık hizmeti sunumuyla ilişkili karmaşık çıkar çatışmalarıyla başa çıkmada >>>>>> **Normatif tıp etiği yetersiz**

ÖNLEMLERE UYMA

İSG KONUSUNDA ÖNLEM ALMA

YASAMA, TEŞKİLAT OLUŞTURMA, DENETLEME

Temel sorunlar

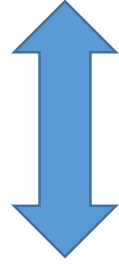
- İş sağlığı hizmet sağlayıcılarının etik uygulamalara daha fazla dikkat edilmesi, **çalışanlar ve İSG profesyonelleri arasındaki güven ilişkilerini** yürütmenin ön koşulu
- İşverenler ve çalışanlar arasındaki **uzlaşmaz çelişki ve çıkar çatışması**
- **Sağlık profesyonellerinin bağımsızlığının sağlanması**
- İş sağlığı profesyonelleri >>>> ikili/çifte sadakat
 - Çalışanların sağlığını koruma
 - İşverene danışmanlık hizmeti verme görevleri
(**Tıbbi gizlilik, genetik tarama, risk iletişimi**)

İŖe uygunlukta önemli noktalar

- İŖe uygunluğu değerlendirme >>>>> tıbbi bilginin gizliliğini korumak için öncelikle sadece **belirli bir iŖe uygunluk** ile ilgili bilgileri açıklamak önemli
 - ✓ Hekimin alıŖma ortamını, görevlerini ve gereksinimlerini bilmelerinin etik bir zorunluluk olması
 - ✓ İŖe uygunluk değerlendirmesinde sadece belirli iŖe ait görevleri ile ilgili testler yapılmalı
 - *Örneğin genetik tarama, iŖçilere karşı büyük bir ayrımcılıkla sonuçlanma potansiyeline sahip*
 - ✓ Tıbbi testler alıŖanın bir hastalığı nedeniyle iŖyerinde oluşabilecek riski öngörmek için kullanıldığı ölçüde gerekli ve etik
 - ✓ alıŖanlara iŖyerinde karşılaşılabilecekleri tehlike ve riskler hakkında bilgi vermeleri etik açıdan zorunlu

Örnek etik çelişki

- İşe giriş muayenesinde çalışanın herhangi bir kronik hastalık varlığı ile çalışması durumunda:
 - ✓ İş kazası riskinin artacağı durumlarda hastalığı nedeniyle işe uygunluk vermeme ve **çalışanın işsiz kalması** sonucunu doğurabilir
- ✓ İşe uygunluk vermesi durumunda ise **çalışanın iş kazası geçirip sakat kalması ya da ölümüne** yol açabilir

Çelişkiler

- İSG profesyonellerinin hem çalışana hem de işverene karşı olan yükümlülüklerinin uyumsuzluğu
- İşverenlerin İSG profesyonelleri üzerine olan baskısı
- İSG profesyonellerinin teknik rollerinin yanında sosyal rolleri arasında dengesizlik olması *****Genellikle altta yatan en önemli sorun **İSG profesyonellerinin işverenle hizmet sözleşmesi ilişkisinin olması**
 - ✓ Örneğin, Meksika'daki meslek uzmanları, kadınları maquiladoras (Meksika'ya özgü vergiden muaf serbest bölge işletmeleri)'ta işten çıkarmak için gebelik testi uygulayarak işe alım sonrası gebelik saptananların işten çıkarılmasını ve işyerinde cinsiyet ayrımcılığını kolaylaştırmıştır.
 - ✓ Irk ayrımcılığına uğrayan siyahi madencilerin çalışma öncesi muayenelerinde çıplak erkeklerin, insan onurunu ihlal eden yıkıcı koşullar altında gruplar halinde muayene edilmeleri etik dışıdır.

- Örneğin, bir çalışanın HIV varlığı >>> kişisel gizlilik hakkının ihlali, **yalnızca İSG konusunda tehdidini ortadan kaldırmak için yapılıyorsa uygun** olarak değerlendirilebilir
- İş yerinde ayrımcılığa uğramasına, işini kaybetmesine neden olabilir.

‘İş yeri hekiminin çalışanların sağlık durumu hakkında elde ettikleri bilgi

hem çalışanın hem de işletmenin varlığı’

******İş yeri hekimi çalışanın onamını almadan iş yeri yararını gözeterek çalışanın sırrını ifşa edemez!!!**

- Belli konularda üçüncü kişilere ya da yasal gereklilik nedeniyle farklı mecralara bilgi vermesi gerekiyorsa bu durumda **çalışana** **bilginin ne kadarının nasıl açıklanacağı bilgisi verilmelidir...**

- İş sağlığı profesyonelleri **hem çalışanların hem de işverenin sırlarını saklamakla yükümlüdürler.**
- İşyeri hekimi **alışanın tıbbi gizli bilgilerini kimseyle paylaşmamalıdır**
- Çalışanların **kişisel sağlık verileri, tıbbi tetkik sonuçları vb. kayıtları **İSP sorumluluğu** altındadır.**
- **Mesleki bağımsızlık >>>> tartışılmaz bir gereksinim**
- **İşverenin endüstriyel ve ticari sırlarını saklamakla yükümlüdürler.**
- İSG profesyonelleri çıkar çatışmasından etkilenmemek ve tarafsız olmak için çaba göstermelidir.
- İSG profesyonellerinin **iş güvencesinin** yasal düzenlemelerle sağlanmış olması gerekmektedir.

UÇÖ 171 sayılı Tavsiye Kararı

- İş sağlığı hizmetleri sunan personelin mesleki bağımsızlığı korunmalıdır.
- Yetkili makam, uygun olan hallerde ve ulusal yasa ve uygulamalara uygun olarak, işveren ve işçilerin temsilci kuruluşlarına danışılarak **İSG personelinin görevlendirilmesi ve iş akdinin feshi için şartları belirtmelidir.**
- Bir iş sağlığı hizmetinde çalışan **herkesin hem tıbbi hem de teknik açıdan mesleki gizliliğe uyması** gerekmektedir.

İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik

Mesleki bağımsızlık ve etik ilkeler- Madde 42

(1) İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri ve bu Yönetmelik kapsamındaki eğitimlerde görevlendirilenler;

a)Sağlık ve güvenlik riskleri konusunda, işveren ve çalışanlara önerilerde bulunurken hiçbir etki altında kalmazlar.

b)Hizmet sundukları kişilerle güven, gizlilik ve eşitliğe dayanan bir ilişki kurar ve ayırım gözetmeksizin tümünü eşit olarak değerlendirirler.

c)Çalışma ortamı ve koşullarının düzenlenmesinde, kendi aralarında, yönetici ve çalışanlarla iletişime açık ve işbirliği içerisinde hareket ederler.

(2) **Mesleki bağımsızlığın sonuçları hiçbir şekilde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görevlendirilenlerin aleyhine kullanılamaz** ve yapılan sözleşmelere mesleki anlamda bağımsız çalışmayı kısıtlayabilecek şartlar konulamaz.

(3) İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri ile bu yönetmelik kapsamındaki **eğitimlerde görevlendirilenlerin hak ve yetkileri, görevlerini yerine getirmeleri nedeniyle kısıtlanamaz. BU KİŞİLER, GÖREVLERİNİ VE UZMANLIK BİLGİLERİNİ MESLEĞİN GEREKTİRDİĞİ ETİK İLKELER VE MESLEKİ BAĞIMSIZLIK İÇERİSİNDE SÜRDÜRÜR.**

İş sağlığında etik kurallar ve kodlar

Başlık	Tarih	Kaynak
İş Sağlığı Hizmeti Veren Hekimler İçin Etik Davranış Kuralları	1976	Amerikan Mesleki Tıp Derneği
Etik Davranış Kuralları	1993	Amerikan Mesleki ve Çevresel Tıp Koleji
İşyeri Hekimleri İçin Etik Rehberlik	1997	Mesleki Tıp Fakóltesi, Birleşik Krallık
İşyeri Hekimleri için Etik ve Mesleki Davranış Rehberliği	1999	Avustralasya Meslek Hekimleri Fakóltesi
İş Sağlığı Uygulayıcıları için Etik ve Mesleki Davranış Kuralları	2000	Güney Afrika Mesleki Tıp Derneği
Etik Kodlar	2009	Amerikan İş Sağlığı Hemşireleri Derneği (AAOHN)
Mesleki ve Çevresel Tıbbın Yedi Etik İlkesi	2010	Amerikan Meslek ve Çevre Tıbbı Koleji (ACOEM)
İş Sağlığı Profesyonelleri için Uluslararası Etik Kurallar	2012	Uluslararası İş Sağlığı Komisyonu (ICOH)
Etik Kodlar	2012	Uluslararası İş Hijyeni Derneği (IOHA)
Etik kodlar	2016	Dünya Mesleki Terapistler Federasyonu (WFOT)

Amerikan Mesleki Tıp Derneği

- İşyerinde bireyin sağlığı ve güvenliğine en yüksek önceliği vermek;
- Tarafsızlık ve dürüstlikle bilimsel temelde uygulama yapmak;**
- Yalnızca dürüstçe gözlemlerini veya görüşlerini belirtmek ve onaylamak;
- İş sağlığı hizmetinde etik olmayan davranışları düzeltmeye çalışmak;
- Tıbbi yargılarda bulunurken herhangi bir çıkar çatışmasından etkilenmesine izin vermekten kaçınmak;
- Tıbbi uygunluk gereklilikleri, çevre ve işyerinde yapılan işin tehlikeleri hakkında bilgi sahibi olmak;**
- Kullanılan ürünler ve işlemler ile ilgili sağlık ve güvenlik risklerini bilmek;
- Hastalar hakkında öğrenilen her şeyi gizli tutmak, yalnızca yasaların gerektirdiği hallerde veya halk sağlığı ile ilgili hususlar nedeniyle veya geleneksel tıbbi etik uygulamalara göre bireyin talebi üzerine diğer doktorlara bilgi vermek;**
- İşverenlerin, **bireylerin işe uygunluğu konusunda danışmanlık yapma hakkına sahip olduğunu**, ancak tanı koyma ya da hastalık detaylarını bilme hakkının olmadığı bilmek ve buna uygun davranmak;
- Tıbbi bilgilerini geliştirmek, sağlık sorunları ile ilgili bilgileri potansiyel olarak etkilenen kişilere veya gruplara zamanında ve etkili bir şekilde iletmek ve bilimsel ilkelere uygun raporlar hazırlamak için sürekli çaba göstermek;**
- Sağlık durumu hakkında önemli gözlemlerde bulunduğu kişilerle anlaşılır bir şekilde iletişim kurmak;
- Diğer sağlık personelleri uygun iletişim kurmak ve sağlam etik ilişkileri geliştirmek ve sürdürmek iş sağlığı hizmeti verenler için önerilen ilkelerdir

Amerikan İş Sağlığı Hemşireleri Derneği

- **İş ve çevre sağlığı hemşireleri**; insan onuruna ve haklarına ilişkin olarak, sosyal veya ekonomik durum, kişisel özellikler veya sağlık durumunun doğası göz önünde bulundurulmaksızın, sağlık, zindelik, güvenlik ve diğer ilgili hizmetleri verir.
- ..., lisanslı sağlık uzmanları olarak, toplumun profesyonel ve sorumlu üyeleri olarak **topluma karşı yükümlülükleri** kabul ederler.
- ..., gizli bilgileri koruyarak ve bilgileri yalnızca yasaların gerektirdiği veya izin verdiği şekilde serbest bırakarak **çalışanların gizlilik haklarını korumaya** çalışırlar.
- ..., müşterinin sağlık, zindelik, güvenlik ve diğer ilgili ihtiyaçlarını karşılamak için diğer sağlık profesyonelleri, toplum kuruluşları ve paydaşlarla işbirliğini teşvik eder.
- ..., hemşirelik uygulamalarında bilimsel bilgiye dayalı olarak bireysel yeterliliğini sürdürür, **uygun yasa ve düzenlemelere uyarken bireysel yargı ve eylemlerin sorumluluğunu tanır ve kabul eder.**

Amerikan Meslek ve Çevre Tıbbı Koleji

- Güvenli ve Sağlıklı Bir İşyeri Ortamını Teşvik Edin
- Etik Standartları Destekleyin
- **Ayrımcılığı Önleyin**
- **Mesleki Yeterliliğinizi Koruyun**
- Hastanın Gizliliğini Koruyun
- **Tavsiye ve Rapor:** Bireyin sağlığı ve sağlık riski ile ilgili tüm önemli gözlemleri etkili ve zamanında bir şekilde iletin ve sağlığı düzeltmek, sürdürmek ve iyileştirmek ya da hastalığı önlemek için mevcut müdahaleler hakkında önerilerde bulunun
- **Çıkar Çatışmasını Ele Alma:** Gerçekte kararların bütünlüğünü bozabilecek veya bunu algılayabilecek ikincil çıkarları tanıyarak, kabul ederek ve uygun bir şekilde ele alarak çıkar çatışmaları ile ilgili etik davranışın uygulanmasını sağlayın.
*****Etik uygulama, bu tür çatışmaların bir sonucu olarak zarar oluşmamasını sağlamalıdır**

Uluslararası İş Sağlığı Komisyonu

- İş sağlığı profesyonelleri **çevre ve toplum sağlığına katkıda bulunmalıdır.**
- Mesleki davranışlarda **dürüstlük, tarafsızlık ve sağlık verilerinin gizliliğinin ve çalışanların mahremiyetinin** korunması bu görevlerin bir parçasıdır.
- İSG profesyonelleri >>> **tam profesyonel bağımsızlığa sahip olmaları gereken uzmanlar**
- Görevleri için gerekli yetkinliği edinmeli, sürdürmeli ve görevlerini iyi uygulama ve **mesleki etik kurallarına göre yerine getirmelerini sağlayacak koşulları talep etmelidirler***

Uluslararası İş Hijyeni Derneği-IOHA

Yönetim Kurulu Üyesi Etik İlkeler

- IOHA, üye kuruluşları aracılığıyla dünya çapında iş hijyenini iyileştirmeye, teşvik etmeye ve geliştirmeye ve herkes için güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamını iyileştirmeye ve sürdürmeye kendini adanmıştır.
- IOHA Yönetim Kurulu üyelerinin, insanların korunması ile ilgili sağlık ve güvenlik çıkarlarına öncelik vermeleri ve kabul edilen ahlaki, etik ve yasal standartlara uygun olarak sağlam bilimsel ilkeleri, dürüstlüğü teşvik eden ve mesleğe olumlu yansıyacak şekilde hareket etmeleri beklenmektedir.

Uluslararası İş Hijyeni Derneği-IOHA

Mesleki Kuruluşlara, Mesleğe ve Topluma Karşı Sorumluluklar

Örgütsel ve yasal politikaları ve kuralları yerine getirmek için, IOHA Yönetim Kurulu üyeleri:

1. Endüstriyel hijyen ve mesleki dernek ve kuruluşları da dahil olmak üzere ilgili faaliyetlerde, **mesleki pratiğini düzenleyen kanun, yönetmelik, politika ve etik standartlara uymalıdır.**
2. **Etik konular ve etik ile ilgili bilgilerin toplanması için** meslek dernek ve kuruluşlarıyla işbirliği yapmalıdır.
3. Geçerli mesleki kuruluşların **etik standartlarının belirgin ihlallerini makul ve açık bir gerçek temelinde uygun kurum ve kuruluşlara bildirmelidir.**
4. Kabul edilen **mesleki, etik veya yasal standartları açıkça ihlal eden kamu davranışlarından kaçınmalıdır.**
5. Mesleki faaliyetlerde **fırsat eşitliğini ve çeşitliliğini** teşvik etmelidir.
6. Derneğin **etik ilkelerini diğer profesyonellere yaymalı ve desteklemelidir.**

- ✓ Yasal yaptırımların güçlü olmadığı sistemlerde bile **ETİK KILAVUZLAR** İSG uygulamalarında iyileşme sağlamak için avantaj
- ✓ Küreselleşmenin ilerlediği ve çıkar çatışmalarının arttığı bir dünyada **İSG her gün daha kötü etkilenmekte**
- ✓ İSG profesyonelleri, çalışanların bu düzende **yaşadıkları güç dengesizliğine karşı çıkarlarını korumak için aktif çaba harcamalı**
- ✓ Çalışanların mevcut hastalıkları ya da engelleri nedeniyle **damgalanmalarının önüne geçilmesi için** her türlü çaba gösterilmeli

İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik

- Kayıt ve istatistik:

MADDE 23 – ... (3) İşyeri sağlık ve güvenlik birimi ile ortak sağlık ve güvenlik birimleri, işçilerin sağlık bilgileri, yaptıkları işler ve çalıştıkları ortamdaki maruziyet bilgileri ile bu maruziyetlerin değerlendirme sonuçlarının, **işyerindeki kişisel sağlık dosyalarında, gizlilik ilkesine uyularak saklanması** sağlar.

- Mesleki bağımsızlık

MADDE 27 – (1) İşyeri sağlık ve güvenlik birimi ile ortak sağlık ve güvenlik birimi personelinin **mesleki bağımsızlığı korunur**. İşyeri sağlık ve güvenlik birimi ile ortak sağlık ve güvenlik birimi personeli, bağımsız çalışma ilkesi uyarınca bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirirken, işveren tarafından görevini yapmaktan alıkonulamaz. İşveren, bu personelin malzemeler, ürünler, maddeler ve işin yapılışı ile ilgili bilgilere ulaşmasını sağlar.

- Gizlilik ilkesi

MADDE 28 – (1) İşyeri sağlık ve güvenlik birimi ile ortak sağlık ve güvenlik birimi personeli, işyerinin teknik ve idari bilgileri ile **işçilere ait tıbbi bilgileri gizli tutmakla yükümlüdür**.

İşyeri hekimlerinin yetkileri

MADDE 33 – (1) İşyeri hekimleri;

- a) Bağımsız çalışma ilkesi uyarınca bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirirken, **işveren tarafından hiçbir şekilde engellenemez, görevini yapmaktan alıkonulamaz,**
- b) Çalışmalarını **tam bir mesleki bağımsızlık içinde ve tıbbi deontoloji kurallarına uygun biçimde** yürütür,
- c) İşyerinde çalışanların hayatı ile ilgili yakın tehlike oluşturan bir husus tespit ettiğinde, işin geçici olarak durdurulması için derhal üst yönetimi bilgilendirir,
- ç) Sağlık durumu bakımından yaptığı işle uyumsuz olduğu belirlenen işçilerin, işyerinde uygun bir işte görevlendirilmesini tavsiye eder,
- d) Üretim teknolojilerinin planlanmasında iş sağlığı ile ilgili tavsiyelerde bulunur,
- e) Görevi gereği işyerinin bütün bölümlerinde iş sağlığı konusunda inceleme, araştırma yapar ve çalışanlarla görüşür,
- f) Gerektiğinde konu ile ilgili kurum veya kuruluşlar ile işbirliği yapar.

İşyeri hekimlerinin yükümlülükleri

- *MADDE 34 – (1) İşyeri hekimleri, bu Yönetmelikte belirtilen görevlerini yaparken, işin normal akışını mümkün olduğu kadar aksatmamak ve verimli bir çalışma ortamının sağlanmasına katkıda bulunmak, **işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları hakkındaki bilgiler ile** çalışanın kişisel sağlık dosyasındaki bilgileri gizli tutmakla yükümlüdürler.*

İş güvenliği uzmanlarının yetkileri

• *MADDE 38 – (1) İş güvenliği uzmanları;*

*a) Bağımsız çalışma ilkesi uyarınca bu Yönetmelik hükümlerini yerine getirirken, **işveren tarafından hiçbir şekilde engellenemez, görevini yapmaktan alıkonulamaz,***

b) İşyerinde çalışanların hayatı ile ilgili yakın tehlike oluşturan bir husus tespit ettiğinde, işin geçici olarak durdurulması için derhal üst yönetimi bilgilendirir,

c) Üretim planlamalarında karar alma sürecine katılır,

ç) Görevi gereği işyerinin bütün bölümlerinde iş sağlığı ve güvenliği konusunda inceleme, araştırma yapar ve çalışanlarla görüşür,

d) Gerektiğinde konu ile ilgili kurum veya kuruluşlar ile işbirliği yapar.

İş güvenliği uzmanlarının yükümlülükleri

- *MADDE 39 – (1) İş güvenliği uzmanları, bu Yönetmelikte belirtilen görevlerini yaparken, işin normal akışını mümkün olduğu kadar aksatmamak ve verimli bir çalışma ortamının sağlanmasına katkıda bulunmak, **işverenin ve işyerinin meslek sırları, ekonomik ve ticari durumları ile ilgili bilgileri gizli tutmakla yükümlüdürler.***

TTB Çalışan Sağlığı Bildirgesi

- Çalışan sağlığı ve güvenliği temel bir insan hakkıdır.
- İşçilerin sağlığının gözetilmesi, korunması ve geliştirilmesi işyeri hekiminin asli görevidir. Bu sorumluluğun yerine getirilebilmesi için **işyeri hekimleri, mesleki bağımsızlıklarını, bilimsel ve etik ilkelere bağlılıklarını korumakla yükümlüdürler.**
- İşyeri hekimi, alan ile ilgili disiplinlerden gelen çalışanlarla ekip halinde çalışmalıdır.
- İşyeri hekimi, **evrensel etik ilkelere uygun davranma yükümlüğündedir.** Bu ilkeler çerçevesinde işyeri hekimi yasaya uygun yargı kararları, halk sağlığı açısından bildirim zorunlu durumlar ya da çalışanın kendi isteği olmadıkça tüm bireysel sağlık **bilgilerini gizli tutmalı**, sadece işe uygunluk konusundaki tıbbi kanaat paylaşılmalıdır.
- İşyeri hekimleri, **olumsuz çalışma koşulları ile ortamlarını ve mesleki maruziyetlerini hem çalışanlara hem de diğer ilgili taraflara duyurmak ve bilgilendirmekle yükümlüdür.**
- İşyeri hekimi, işçi sağlığını tehdit eden tehlikeleri saptayarak koruyucu hizmetleri önde tutar; bunun için çalışanların maruziyet esaslı sağlık gözetimlerini yapar, risk gruplarını öncelikle gözetir ve ayrıca gerektiğinde tedavi ve rehabilitasyon hizmeti verir.
- İşyeri hekimleri, işyerinde çalışan sağlığının nasıl korunduğuna dair **çalışanları bilgilendirmeli** ve sürecin şeffaf olmasını sağlamalıdır. İşyeri sağlık gözetimlerini yürütmekte olan işyeri hekimi; işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki bilimsel, mesleki ve teknik gelişmeleri takip etmek ve bu alandaki bilgi ve becerisini artırarak, sürekli mesleki gelişimi sağlamakla yükümlüdür.
- İşyeri sağlık birimi hizmetlerini yürütmekte olan ya da bu hizmetler için aday olan hekimler, birbirleriyle olan ilişkilerinde mesleki etik kurallara uymakla yükümlüdürler.
- İşyeri hekimleri, **mesleki değerleri ve özlük haklarını korumak için örgütlü olmalıdırlar.**
- İşyeri hekimleri, iş kazaları ve meslek hastalıkları **sonrasındaki idari ve adli süreçlerde bilirkişilik yaptıklarında da mesleki bağımsızlıklarını ve bilimsel-etik ilkelere bağlılıklarını korumalıdır.**
- Çalışma ile kaza ve hastalık arasındaki yapısal ilişkilerin ortaya konulması için, **iktisadi ve siyasi çıkar odaklarından bağımsız araştırmalar planlanmalı ve gerçekleştirilmelidir.**

TTB Çalışan Sağlığı Bildirgesi

- Çalışanların, sağlığı ile ilgili bilgi edinme hakkı güvence altına alınmalı, buna uygun bir örgütlenme modeli yapılandırılmalıdır.
- İşyeri hekimlerinin **mesleki bağımsızlıkları ile özlük haklarının korunması ve sürdürülmesinde; devletin, meslek örgütlerinin, sendikaların ve işveren örgütlerinin sorumluluğu vardır.** Devlet ve meslek örgütleri, işyeri hekimlerinin bağımsızlığını kısıtlayan engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik gerekli düzenleme ve denetleme mekanizmaları geliştirmelidir.
- İşyeri hekimliği, **hizmetin niteliksizleştirilmesine yol açan dışarıdan hizmet satın alma yoluyla değil, işyerinde ve özerklik sağlanarak yapılmalıdır.**
- Devlet, çalışan sağlığını tehdit eden kuralsızlaştırma, esnekleştirme, sendikasızlaştırma ve taşeronlaştırma politikaları olmaksızın işyeri hekimlerinin mesleki değerlerine uygun çalışmasını sağlayacak koşulları oluşturmalıdır.
- İşverenler, **çalışanların sağlık bilgilerinin gizliliğinin sağlanması zorunluluğuna işverenler uymalıdır.**
- İşverenler tüm çalışanların, işçi sağlığı ve iş güvenliği süreçlerine aktif katılımlarını desteklemelidir. Bu faaliyete katılanlar, işveren tarafından herhangi bir hak kaybına uğratılamaz.
- İşverenler, işyeri hekimlerinin herhangi bir özlük hakkı kaybı yaşamadan mesleki gelişimlerini ve sürekli eğitimlerini sağlamakla yükümlüdür.
- İşverenler, **olumsuz çalışma koşulları ve ortamları ile meslek hastalıklarını ilgili taraflara bildirmelerinden dolayı işyeri hekimlerine herhangi bir yaptırım uygulayamaz ve hak kaybına uğratamaz.**
- İşverenler, çalışanların sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili işyeri hekiminin önerilerini yerine getirmekle yükümlüdür. Bunlar yerine getirilirken çalışanlar hak kaybına uğratılamaz.
- **İşyeri hekimlerinin ücretlendirmesi, mesleki bağımsızlığın önünde engel oluşturmayacak şekilde işverenlerden finanse edilerek devlet aracılığıyla düzenlenmelidir**

UÇÖ-Çalışanların sağlık surveyansı

- Temel amaç mesleki ve işle ilgili hastalık ve yaralanmaların önlenmesidir. **Bir işyerinde sağlık gözetimi ile ilgili belirli bir programın önleme amaçları olup olmadığını ve varsa ne olduklarını belirtilmelidir.**
- Çalışan sağlığının gözetimi, **iş sağlığı amaçlarına katkıda bulunmalıdır.**
- Çalışan sağlığı gözetimi, **işletmedeki mesleki risklere uygun olmalıdır.**
- Çalışanların sağlık gözetimi, organize bir çerçevede, sağlam etik ve teknik uygulamalara dayanmalıdır:
 - (i) ilgili sağlık profesyonellerinin mesleki bağımsızlığı ve tarafsızlığı;
 - (ii) çalışanların kişisel sağlık bilgilerinin mahremiyeti ve gizliliği.

UÇÖ-Çalışanların sağlık surveyansı

- Belirli bir programdaki prosedürler >>> **ihtiyaç, alaka düzeyi, bilimsel geçerlilik ve etkililik kriterlerini açıkça ve net bir şekilde karşılamalıdır.**
- Çalışanların sağlık surveyansı, işyerinde **mevcut olan mesleki tehlikelerin surveyansıyla bağlantılı olmalıdır.**

ÖZET

- İş sağlığı profesyonelleri ve sistemle etkileşime girerken **çalışanlar hassas ve savunmasız**
- İş sağlığı mevzuatının düzgün şekilde uygulanmasını kolaylaştırmak için **etik kurallar benimsenmeli**
- İş sağlığı ve güvenliğinde etik ile ilgili **ülkelere özgü ulusal yönergeler geliştirmek yararlı**
- İş sağlığı uzmanları, politika yapıcılar, çalışan sendikaları, işverenler ve aktivistler de dâhil olmak üzere **tüm paydaşlarla istişare edilerek iş sağlığı konusunda etik uygulama hakkında ulusal bir tüzük geliştirilebilir.**
- Kılavuz ilkelerin **kanunlarla desteklenmesi** etik uygulamaları teşvik edecektir.
- İSG profesyonellerinin işveren ve çalışanlara karşı temel sadakatlerinin, görevlerinin veya sorumlulukları arasında etik çatışmaları çözmeleri için **iş sağlığı etiği konusunda özel olarak eğitim almaları sağlanmalıdır.**

SONUÇ

- **İSG hizmetleri muayeneler yapmak, teknik ölçüm ve risk değerlendirme sonuçlarını rapor etmekle sınırlı değildir...**
- İş sağlığı profesyonelleri görevleri için gerekli olan yeterliliği edinip sürdürmeli ve işlerini doğru uygulamayla ve profesyonel etik kurallarına uygun biçimde yürütmelerini sağlayacak **koşulları talep etmelidirler**
 - ✓ Bunun için **sözleşmelerine normlarda belirtilen etik kurallara uygun maddeler eklemelidirler.**

TARTIŞMALI KONULAR

- İŞ YERİ HEKİMLERİNİN ÇALIŞMA KOŞULLARI
- İŞ GÜVENCESİ SORUNU
- ÜLKEDEKİ MAKROEKONOMİK SORUNLAR
- REFAH DÜZEYİ
- ÇALIŞANLARIN İSG VE ETİK İLKELER KONUSUNDA FARKINDALIK DÜZEYİ
-

TEŞEKKÜRLER

- ceyda_sahan@hotmail.com

KAYNAKLAR

- Yıldız, A. N. ve Sandal, A. (Ed.). (2020). İş Sağlığı ve Güvenliği Meslek Hastalıkları. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. <http://openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/handle/11655/23156#.X83k8cEIXXE.whatsapp-->
- Rich KL. Chapter 1: Introduction to Ethics. Erişim: 28 Haziran 2020, https://samples.jbpub.com/9781449649005/22183_ch01_pass3.pdf
- Gewirth A. (1986). Human rights and the workplace. American journal of industrial medicine, 9(1), 31-40.
- Haines T. (1989). Ethics in Occupational Health. Can Fam Physician, 35, 2273-5.
- Önal B. (2019) Çalışma Yaşamında Etik. Pıçakçıefe M. (Ed.) Çalışma Yaşamıyla İlgili Özel Konular-3 (s.8-17). HASUDER.
- Kleisaris CF, Sfakianakis C, Papathanasiou IV. (2014). Health care practices in ancient Greece: The Hippocratic ideal. Journal of medical ethics and history of medicine, 7:6.
- TTB. Dünya Tabipler Birliği Cenevre Bildirgesi Hekimlik Andı 2017. Erişim: 26 Haziran 2020, https://www.ttb.org.tr/haber_goster.php?Guid=b6b3bd8a-c9e0-11e7-8a71-159198489f44.
- Beauchamp TL, Childress JF. (1979). Principles of Biomedical Ethics New York, NY, USA, : Oxford University Press.
- Westerholm P. (2007). Professional ethics in occupational health--Western European perspectives. Industrial health, 45(1), 19-25.
- Beauchamp TL, Faden RR. (2004). Informed consent: Meaning and elements of informal consent. Post SG. (Ed.) Encyclopedia of Bioethics. 3. USA: Thomson Gale: Farmington Hills.
- Iavicoli S, Valenti A, Gagliardi D, Rantanen J. (2018). Ethics and Occupational Health in the Contemporary World of Work. International journal of environmental research and public health, 15(8).
- Durkheim E. (1902). Anomie and the Modern Division of Labor. (s. 62-63).
- London L. (2000). Ethics in Occupational Health: Challenges For South African Health Professionals. Cape Town: Department of Public Health University of Cape Town. Erişim tarihi: 26 Haziran 2020. <https://www.equinet africa.org/sites/default/files/uploads/documents/LONrights.pdf>
- London L. (2005). Dual Loyalties and the Ethical and Human Rights Obligations of Occupational Health Professionals. American journal of industrial medicine, 47, 322-332.
- HumanRightsWatch. (1998). A Job or Your Rights: Continued Sex Discrimination in Mexico's Maquiladora Sector. Erişim Tarihi: 26 Haziran 2020. <https://www.hrw.org/legacy/reports98/women2/>
- White N. (1997) Submission on systematic racial discrimination in the health sector and the consequences for the health of mine workers. Truth and Reconciliation Commission Conference; Cape Town.
- Oğuz NY. (1999). İşyeri Hekimliği ve Etik. Anadolu Tıp Fakültesi. Özel Sayı, 71-74.
- Başçıl H. (2003). İşyeri Hekimliğinde Mesleki Bağımsızlık. Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, Nisan-Mayıs-Haziran, 15-22.
- ILO. Occupational Health Services Recommendation, 1985 (No. 171). Erişim Tarihi: 15 Haziran 2020. https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:12100:14683887313735::NO::P12100_SHOW_TEXT:Y:

KAYNAKLAR-devamı

- Resmi Gazete. (2013). İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik. Erişim Tarihi: 25 Haziran 2020. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18615&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Pauncu AE, Jebereanu L, Jebereanu SA, Enache A. (2010). Ethical Aspects in The Practical Activity of the Occupational Health Physician. Studia Universitatis "Vasile Goldiş", Seria Ştiinţele Vietjii, 20(sup.1):41-51.
- Patel J, David S. (2016). Ethics in occupational health and safety: case studies from Gujarat. Indian journal of medical ethics, 4, 203-10.
- Brandt-Rauf PW. (1989). Ethical conflict in the practice of occupational medicine. British Journal of Industrial Medicine, 46, 63-66.
- Alavi SS, Makarem J, Mehrdad R. (2015). Ethics education: a priority for general practitioners in occupational medicine. Indian journal of medical ethics, 12(3), 137-140.
- Rogers B. (2012). Occupational and environmental health nursing: ethics and professionalism. Workplace health & safety, 60(4), 177-81.
- ACOEM. (2010). The Seven Ethical Principles of Occupational and Environmental Medicine: American College of Occupational and Environmental Medicine. Erişim Tarihi: 20 Haziran 2020. https://acoem.org/acoem/media/PDF-Library/About_ACOEM/Code-of-Ethics-Condensed-Version.pdf
- ICOH. (2012) International Code of Ethics for Occupational Health Professionals. Rome: International Commission on Occupational Health.
- IOHA. (2012) Code of Ethics. Erişim Tarihi: 22 Haziran 2020. <https://ihider.org/wp-content/uploads/IOHA-Code-of-Ethics-2012.pdf>
- WFOT. (2016). Code of Ethics. Erişim Tarihi: 22 Haziran 2020. <https://www.wfot.org/resources/code-of-ethics>.
- London L, Tangwa G, Matchaba-Hove R, Mkhize N, Nwabueze R, Nyika A, et al. (2014). Ethics in occupational health: deliberations of an international workgroup addressing challenges in an African context. BMC medical ethics, 15, 48.
- Resmi Gazete. (2009). İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri ile Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik. Erişim Tarihi: 20 Haziran 2020. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/08/20090815-2.htm>
- TTB. (2009). Çalışan Sağlığı Bildirgesi. Erişim Tarihi: 20 Haziran 2020. https://www.ttb.org.tr/makale_goster.php?Guid=94033e14-903f-11ea-9b7d-6d38d16eb233
- TMMOB. (2003). Kurultay Kararları - Mesleki Davranış İlkeleri. Erişim Tarihi: 15 Haziran 2020. <http://www.tmmob.org.tr/etkinlik/muhendislik-mimarlik-kurultayi-2003/kurultay-kararlari-mesleki-davranis-ilkeleri>
- Westerholm P. (2009). Code of ethics in occupational health – are they important? Ethical dilemmas and moral challenges in occupational health. CME, 27(11), 492-494.
- Kuhn E, Muller S, Heidbrink L, Buyx A. (2020). The Ethics of Workplace Health Promotion. Public Health Ethics, 1-13.
- Conrad P, Walsh DC. (1992). The New Corporate Health Ethic: Lifestyle and the Social Control of Work. International Journal of Health Services, 22(1), 89-111.
- ILO. (1998). Technical and ethical guidelines for workers' health surveillance. Erişim Tarihi: 29 Haziran 2020. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_protect/@protrav/@safework/documents/normativeinstrument/wcms_177384.pdf
-